

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Cap. VIII. Fortiter, Cautè, & Humiliter in omnibus negotijs esse agendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

est, & meum quoque est; aut non est, & in irritum cadet. Ea igitur distinctione freti, sinemus mundi hujus filios suis artibus & consilijs omnia temperare, ac miscere; nos, etsi vinctis manibus, at mente libera semper ante eos stabimus, nihil solliciti, nequa eorum vel fraude circumveniamur, vel violentiâ opprimamur. *Meum est consilium, dicit Dominus, mea est prudentia, mea est fortitudo.*

Prov. 8.
v. 14.

CAPUT VIII.

*Fortiter, Cautè, & Humiliter
in omnibus negotijs esse agendum.*

P Rincipes autem Sacerdotum & omne concilium quarebant falsum testimonium adversus Jesum, ut eum morti traderent, &c. Apud Annam Dominus professus est, publicè se docuisse, & in templo ac Synagoga vitæ instituendæ præcepta edidisse. Apud Caipham, Herodem & Pilatum eam doctrinam, quam verbo ediderat, exemplis luculentissimis illustravit. Quicumque igitur è spiritualis vitæ tirocinijs progressi, quæ ipsorum sunt

Matth.
26, v. 19

muneris, agere cœperunt, huc oculos ver-
 tant, & quæ à Domino præbentur, exem-
 pla considerent, nihil erit quod præterea
 requirant; proficient ea contemplatione
 ad omnem prudentiam, omnemque pri-
 vatæ ac publicæ administrationis periti-
 am. Nos autem, uti instituimus, non velut
 omnia tradentes, sed tanquam digitum
 ad fontes intendentes, quæ præcipua sunt,
 indicemus. Tria erunt, quæ in omni re
 gerenda sollicitus Christi Domini sibi
 præscribit imitator, ut Fortiter, Cautè,
 Humiliter omnia gerat. Contemplare
 gitur, quàm perfectè hæc tria tum apud om-
 nes tres præstet Dominus, tum maximè
 quàm fortiter apud Caipham, cautè apud
 Herodem, humiliter apud Pilatum agat.
 Nam cum in medium concilium mali-
 gnantium venisset, & canes multi eum
 circumdedissent, nihilque aliud quære-
 rent, quàm falsum testimonium, quod in-
 ter tot calumniatores deesse non poterat,
 vide quàm imperterritus, quàm immotus
 perstiterit, ut, postquam plurimis accusan-
 tibus nec vox quidem ulla ab eo elici pos-
 set, exurgens Princeps Sacerdotum cum
 indigna

indignatione dixerit: *Nihil respondes ad ea, quæ isti adversum te testificantur?* Jesus autem tacebat. Nihil enim adversus calumnias fortius silentio; quippe ipsa se veritas efficacius tacendo prodit, quàm cum verba verbis opponuntur, & cogitur velut ex æquo veritas cum mendacio decertare. Postquam autem mutato statu quæstionis, non de repellendis calumnijs actum est, sed de veritate promenda, tum verò pari fortitudine, quàm siluerat, locutus est. *Adjuro te, inquit, per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei.* Dicit illi Jesus: *Tu dixisti. Verumtamen dico tibi, amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.* Tunc Princeps Sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: *Blasphemavit.* Quàm diversa ratio agendi; prius nihil dicere voluit, & ne nutu quidem à se crimina illata rejicere; at nunc plus dicit, quàm ab eo petebatur. Prius se adeo infra homines demittebat, ut se pro reo ac magnis criminibus obnoxio haberi non renueret, nunc ita se supra homines extollit, ut ve-

lit non modò Dei Filius agnosci, sed etiam rerum omnium Moderator ac Judex æstimari. Nimirum aliter agendum nobis est in nostra, aliter in Dei causa: in nostra enim licet nobis silere, licet negligere, & plerumque eò innocentiores habemur, quò sumus in tuenda nostra innocentia segniores: at in Dei causa magnos spiritus concipere oportet, magnâ confidentiâ uti. Cùm tua res agitur, tua fama, tua dignitas, tum veniat tibi in mentem Domini silentium, qui *sicut ovis ad occisionem ductus non aperuit os suum*: At cùm Dei causa, Dei gloria agitur, alia tibi suscipienda persona est, aliud specimen fortitudinis edendum. Illic summa fortitudo erat, se ovem pacatam ac mitem gerere; hîc leonis abs te fortitudo ac vis requiritur. Exere vocem, animum, robur: memento hujus Christi constantiæ, qui, cùm in medio impiorum concilio esset, nihilque certius haberet, quàm pro blasphemia accipiendum, quicquid de sua Divinitate dixisset, minimè dubitavit se Dei Filium profiteri. *Ego sum*: sic enim Marcus scribit: & præterea, quæ ipsi minimè

*Isai. 53.
v. 7.*

nimè petebant, de secundo suo adventu
 adjecit. O nostram sæpe improbitatem,
 semper ignaviam, qui in congressibus tam
 rarò, tam difficilè adducimur, ut de Deo
 rebúsque divinis loquamur, ut salutaria
 monita hominibus ingeramus. Nimirum
 nunc mihi, nunc alteri non libet hæc au-
 dire, nunc pudet, nunc piget, sæpe irri-
 sio, sæpe timetur offensio. At quantò gra-
 viora erant, quæ Christus sciebat sibi even-
 tura, si diceret, quæ dixit, nihil tamen veri-
 tus est, non modò se Dei Filium profiteri,
 sed minari, se eorum judicem fore, & vi-
 furos ipsos eum venientem in nubibus cœ-
 li, ad pœnas reposcendas eorum, quæ
 tunc fiebant. Hoc est ex Dei dignitate a-
 gere, Dei Ministrum, Dei esse præconem.
 Quid enim tibi, si disertè, si fortiter, si A-
 postolicè loquaris, eveniet, quo non mul-
 tò graviora Christo evenerint? Uno enim
 ore ab omnibus conclamatum est: *Reus*
est mortis. Tu ergo, ubi, quæ Dei sunt, au-
 dacter dixeris, quid pejus, aut gravius me-
 tuis, quàm ut mortis reus efficiare? Sed
 fortè ludibria, non mortem times: nemo
 majora Christo pertulit, nemo plura.

Tunc expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem ejus dederunt, dicentes: Prophetiza nobis, Christe, quis est, qui te percussit: Omne genus illusionum Dominus, & injuriarum tulit. Hinc discim⁹, tres esse in agendo Fortitudinis gradus: Primus est, silere & pati; quo salubriter utemur, cum nostra res agitur. Secundus est, contemptis periculis agere, quæ agenda sunt, ac dicere, quæ dicenda. Tertius est, ubi ea, quæ agenda sunt, egeris, & quæ dicenda sunt, dixeris, multa & gravia ab iratis & offensis hominibus pati. Hujusmodi autem fortitudinis exempla nobis tota Christi Domini Passio dabit. Discamus nunc eodem Magistro, cautè agere: nihil enim magis in vita necessarium inter tot laqueos errantibus, à quibus evadere instar prodigij sit. Docuerat nos Dominus cautè agere: *cavete*, inquit, *ab hominibus*. Non ab hostibus publicis, aut à privatis adversarijs tantum; non à collegis, à rivalibus, à competitoribus, inter quos æmulatio esse potest, sed ab amicis, à cõsanguineis, à fratribus, à filijs, à parentibus,

Math.
10. v. 17

uno verbo ab hominibus, & quia tu ipse homo es, cave à te ipso. Admirabilis sapientiae præceptum: etenim nihil nos minus solebamus, quàm ab hominibus vulgò cavere, nisi cum eos vel odium, vel ratio alia suspectos nobis reddidisset. Cavebamus à feris, à tempestatibus, à cæli marisque injurijs, à subitis casibus; ab hominib⁹ homini cavendum, nemo putabat. Atqui sapientissimus Dominus, cetera negligens, ab hominibus cavere nos jubet; quippe illa corporibus nocent, hi animæ simul & corpori insidiantur. *Fra-* *Ephes. 5.*
tres, inquit Apostolus, *videte quomodo* *v. 15.*
cautè ambuletis: ac si diceret, nolite putare, quòd in urbe pacata agatis, vobis omnia esse secura: attendite vestris gressibus, & *ponite corda vestra super vias ve-* *Agæ. 1.*
stras; nolo vos pedibus, sed cordibus in- *v. 7.*
 gredi, nec tantùm considerare, quo loco pedem figatis, sed postquam eum elevaveritis, quale vestigium relinquatis; hoc est, non id tantùm vobis spectandum est, an, quod facitis, ritè & ex Dei lege faciatis, sed quale vestigium deseratis, quale exemplum, qualem famã; an ijs, qui vos inse-

M §

Etari

ctari velint, vestigia relinquatis, quibus
 vos infectentur. Cavendi igitur vobis pri-
 ma lex esto, silentium: cum primùm e-
 nim Dominus à Caipha ad Pilatum, à do-
 mestico & noto homine ad Ethnicum
 & ignotum deductus est, silere constituit:
 non quòd ipsi deessent verba, quæ sapien-
 tissimè proferret, sed ut nos doceret, cum
 ad ignotos homines, aut res venitur, nihil
 esse temerè pronuncian- dum, continen-
 dam esse vocem, & si fieri potest, animi
 quoque sententiam coërcendam. At cum
 à Pilato ad Herodem deductus est, quem
 hominem, à calliditate singulari celebrem,
 ipse Dominus vulpem vocaverat, tum ve-
 rò obfirmatiùs & constantiùs siluit. *In-
 terrogabat, inquit, eum multis sermoni-
 bus; at ipse nihil respondebat.* Quid nos
 facere oportet, cum ad hujusmodi homi-
 num congressum ventum fuerit? Aude-
 mùsne fidere ingenio atque argutijs no-
 stris, cum ijs miscere sermones? Audax, ac
 temerarium consilium. Sapientiæ ipsius
 exemplo discamus, sapere, & silere: tanta
 enim ejusmodi hominum versutia est,
 tanta in struendis dolis, ne tendis que
 laqueis

*Lucæ 13.
 v. 32.*

laqueis calliditas, ut, si fieri posset, ijs sapientia ipsa caperetur. Quò tecum agunt blandiùs, quò pluribus te laceſſunt & provocant ad loquendum, eò tibi certior ſiteorum prava mens, & virulentus animus. *Ne credas multis verbis illius; ex multa enim loquela tentabit te, & subridens interrogabit te de absconditis tuis. Immitis animus illius conſervabit verba tua, & non parcat de malitia, & de vinculis. Cave tibi, & attende diligenter auditui tuo: quoniam cum ſubverſione tua ambulas.* Sed ſpernar, inquis, tacens, & nimia ſæpe cautela periculosa eſt, dum, qui loqui timet, in gravius malum ſilendo incidit. Eſt quidem, ut ait Sapiens, loquendi ac ſilendi diſcretum tempus, ac certum: ſed tu memineris, rarò loquendi tempus advenire, cum ſilere te nihil prohibet; ſilentij enim tuta poſſeſſio. Neque verò facilè ille contemnitur, qui ſilet: ſpernit magis ille, quàm ſpernitur, qui, cum multa audiverit, nihil ipſe de ſuo proferre dignatur. Aulicæ verò impudentiæ eſt, ut, ne ipſa aliquid notæ ſubiſſe dicantur, eam ultro alijs adſcribant. Cum tu
ſilens

Eccle. 13
v. 14.

silens contemneris, scito, id astu quodam
 fieri, quòd illi, qui se contemni silentio tuo
 vident, ne id fateantur, contemptores po-
 tiùs videri volunt. Vidit Herodes, se ludi-
 brio habitum, cui multa sciscitanti nihil
 responsi datum esset; id ne intelligeretur,
 videri voluit ipse potiùs sprevisse; at si-
 quis ejus animum subire potuisset, & pe-
 ctoris arcana judicium rimari, certè vidisset,
 nihil eum tale de Domino cogitare, sed sa-
 pientissimi eum viri, atque fortissimi loco
 habere, qui, cùm ad Regis conspectum ve-
 nisset, nec spe gratiæ principis, nec immi-
 nentis periculi terrore adigi potuisset, ut
 ad interrogata responderet; ingentis pro-
 fectò animi signum esse, tam firmo &
 constanti vultu omnes Regis interrogatio-
 nes, omnes Judæorum calumnias, uno si-
 lentio reiecit: indutum ergo veste alba
 remisit. Hac veste indui solebant, qui ma-
 gistratum peterent, unde & Candidati vo-
 cabantur: videtur ergo, Herodis ea
 veste judicium indicari, si dica-
 mus, idcirco vestem candidam ei datam,
 quòd eum, qui tam strenuè filere didicisset,
 ad quamvis magnos magistratus gerendos
 aptum

aptum esse censeret. Mens enim taciturna, & sibi constans, nec facile se ad exteriora diffundens, & sibi & alijs scit præesse, & qui linguæ moderari potest, huic nullius imperij administratio difficilis erit. Sed fuerit sanè, nam ita fuit, vestis illa ludibrii simul & innocentiae signum, ut morte, quo Principes loqui solent, Pilato significarit Herodes, in hoc homine neq; criminis se, neq; sapientiae quicquã reperisse, & cum utroq; eũ nomine antè celebrari audisset, nunc famã utrãq; damnare. Præstat ex aula cum stultæ innocentiae famã egredi, quàm cum facinorosæ calliditatis infamiã. Nihil nos igitur cum hominibus agentes majus optabimus, quàm ut, cum nullo verbo nos capere potuerint, liberos dimittant; vel cum contemptu. Cæteras cavendi artes brevitatis sermonis, & circumspecta moderatio in omnibus Domini verbis, facile, si intueamur, ostendet. Tertia lex agendi esto, Humilitas: reverendum enim esset, ne, dum Fortiter, & Cautè agere volumus, elatè nimiùm ac superbè ageremus. Ergo hic tibi tertius limes esto, nihil ut agas, nisi ex demissionis,

nis,

nis ac modestiæ præscripto. Humilis cautio, subjecta & modesta sit fortitudo. Quid hujus virtutis in Passione Domini tibi exempla commonstrem, cùm ipsa Passio nihil aliud fuerit, quàm summæ demissionis ostensio? *Humiliavit semetipsum usque ad mortem: quò ad mortem accessit propiùs, eò majora edidit humilitatis exempla, quæ nos & contemplari attentè oportet, & solerter imitari.*

*Phil. 2.
v. 8.*

CAPUT IX.

*In bonis utilibus conquirendis
conservandisque, maximè cautionem
esse adhibendam.*

Matth. 27. v. 3. **T**unc videns Judas, qui eum tradidit, quòd damnatus esset, pœnitentiâ ductus retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum & Senioribus, dicens: *peccavi tradens sanguinem justum. At illi dixerunt, quid ad nos, tu videris: & projectis argenteis in templo, recessit, &c. usque ad illud. Emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Ad vitæ viæque Illuminativæ institutionem nihil aliud*